

Rezumatul Avizului Autorității Europene pentru Protecția Datelor referitor la recomandarea Comisiei privind pregătirile pentru introducerea sistemelor de contorizare inteligentă

(Textul integral al prezentului aviz poate fi găsit în limbile EN, FR și DE pe site-ul AEPD <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 335/08)

1. Introducere

1.1. Consultarea AEPD

1. La 9 martie 2012, Comisia a adoptat o recomandare privind pregătirile pentru introducerea sistemelor de contorizare inteligentă („recomandarea”) ⁽¹⁾. Recomandarea a fost transmisă AEPD spre consultare la 19 martie 2012.

2. Înainte de adoptarea recomandării, AEPD a avut posibilitatea de a transmite observații informale. Unele dintre aceste observații au fost luate în considerare în cadrul recomandării. Prin urmare, garanțiile de protecție a datelor din cadrul recomandării au fost consolidate.

3. AEPD salută faptul că a fost consultată și formal de către Comisie și că în preambulul recomandării se face trimitere la prezentul aviz.

1.2. Obiectivele și contextul recomandării

4. Obiectivul recomandării este de a oferi orientări statelor membre în legătură cu pregătirea pentru introducerea sistemelor de contorizare inteligentă ⁽²⁾ în Europa. Se estimează că introducerea sistemelor va fi finalizată până în 2020 atât pentru piața energiei electrice, cât și pentru cea a gazului, fiind în prezent supusă unei evaluări economice a costurilor și beneficiilor. Această evaluare trebuie realizată de fiecare stat membru până la 3 septembrie 2012 ⁽³⁾.

5. O parte semnificativă a recomandării (secțiunea I) este dedicată protecției datelor. Recomandarea solicită pregătirea unui model pentru evaluarea impactului asupra protecției datelor ⁽⁴⁾ („modelul”) și transmiterea acestuia Grupului de lucru pentru protecția persoanelor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal [Grupul de lucru instituit în temeiul articolului 29 („GL29”) pentru recomandări, în termen de douăsprezece luni de la publicarea recomandării ⁽⁵⁾].

6. Primul proiect de model este pregătit de către Grupul de experți 2 al Grupului operativ al Comisiei privind rețelele inteligente. Grupul operativ a fost înființat de către Comisie înaintea adoptării recomandării, pentru a oferi recomandări cu privire la probleme referitoare la rețelele inteligente. Unul dintre subgrupurile Grupului operativ, Grupul de experți 2, se concentrează asupra aspectelor legate de securitate și protecția datelor. Grupul cuprinde în principal reprezentanți din industrie (existând și o anumită reprezentare a societății civile și grupurilor de consumatori) ⁽⁶⁾.

7. Comisia adoptă o abordare care presupune adoptarea de instrumente juridice neobligatorii combinând (i) o recomandare a Comisiei referitoare la protecția datelor, printre altele, și (ii) orientări suplimentare pentru statele membre sub forma unui model pentru evaluarea impactului asupra protecției datelor, care trebuie aplicat în mod voluntar de către participanții din sectorul industrial. Abordarea se bazează pe experiența dobândită prin elaborarea și revizuirea, în urma observațiilor GL29, a „Propunerii sectorului

⁽¹⁾ C(2012) 1342 final.

⁽²⁾ Pentru o scurtă introducere în domeniul sistemelor de contorizare inteligentă și al rețelilor inteligente, vă rugăm să consultați secțiunea 2.1 de mai jos.

⁽³⁾ Analiza introducerii și analiza cost-beneficiu sunt solicitate conform (i) Directivei 2009/72/CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE (JO L 211, 14.8.2009, p. 55) și (ii) Directivei 2009/73/CE privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale (JO L 211, 14.8.2009, p. 94). Propunerea Comisiei de directivă privind eficiența energetică [COM(2011) 370 final] („Propunerea privind eficiența energetică”), aflată în curs de adoptare, include prevederi suplimentare referitoare la contorizarea inteligentă.

⁽⁴⁾ În ceea ce privește evaluările impactului asupra protecției datelor, trebuie reținut faptul că propunerea Comisiei pentru un cadru general revizuit de protecție a datelor intenționează să facă evaluările impactului asupra protecției datelor obligatorii în anumite situații și să ofere orientări suplimentare cu privire la modul în care trebuie să fie realizată o astfel de evaluare a impactului. A se vedea articolul 33 din Propunerea Comisiei de regulament privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date [COM(2012) 11 final]. A se vedea, de asemenea, punctele 200-205 din Avizul AEPD din 7 martie 2012 referitor la pachetul de reformă privind protecția datelor, disponibil la http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package?sessionid=46ACCFDB9005EB950DF9C7D58BDE5377

⁽⁵⁾ A se vedea punctul 5 al recomandării.

⁽⁶⁾ Mai multe informații referitoare la activitatea Grupului operativ și a Grupului de experți 2 sunt disponibile pe site-ul Grupului operativ la http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/smartgrids/taskforce_en.htm

industrial privind un cadru de evaluare a impactului asupra vieții private și protecției datelor pentru aplicațiile RFID”⁽¹⁾. Totuși, Comisia nu a exclus nevoia de acțiuni legislative la nivel național și/sau european⁽²⁾.

1.3. Obiective, mesaje principale și structura avizului AEPD

8. Deși acest aviz al AEPD este adoptat ca răspuns la recomandarea Comisiei, nu se limitează strict la conținutul recomandării, deoarece există aspecte importante referitoare la protecția datelor în legătură cu introducerea sistemelor de contorizare inteligentă, care nu sunt dezbătute în întregime în recomandarea propriu-zisă. De asemenea, AEPD reamintește în acest context observațiile sale formale cu privire la Propunerea pentru eficiență energetică⁽³⁾.

9. Avizul AEPD are trei obiective și mesaje principale:

- în primul rând, avizul evaluează recomandarea: salută recomandarea ca o primă măsură, evidențiază realizările acesteia, dar totodată critică deficiențele acesteia, inclusiv caracterul insuficient de specific;
- în al doilea rând, deși AEPD regretă că recomandarea nu a oferit orientări mai specifice și mai practice referitoare la protecția datelor, consideră că încă pot fi oferite o serie de orientări în modelul de evaluare a impactului asupra protecției datelor, aflat în curs de elaborare. Prin urmare, avizul oferă numeroase recomandări specifice referitoare la model;
- în al treilea rând, avizul solicită Comisiei să evalueze dacă, în afară de adoptarea recomandării și a modelului, sunt necesare acțiuni legislative suplimentare la nivelul UE și oferă numeroase recomandări specifice pentru posibile acțiuni legislative.

10. Având în vedere aceste obiective, avizul este structurat astfel:

- secțiunea 2 oferă o scurtă introducere în conceptele sistemelor de contorizare inteligentă și rețelelor inteligente și explică problemele pe care le generează acestea cu privire la protecția datelor;
- secțiunea 3 oferă observații generale cu privire la abordarea adoptată de Comisie în recomandare, discută nevoia de acțiuni legislative suplimentare și oferă recomandări privind o posibilă acțiune legislativă;
- secțiunea 4 prezintă unele dintre problemele esențiale care – în opinia AEPD – ar fi trebuit abordate mai detaliat în recomandare. Unele dintre aceste recomandări pot servi și ca îndrumări pentru organele legislative naționale și europene când se iau în considerare acțiuni suplimentare legislative sau de reglementare. Altele pot fi abordate în modelul de evaluare a impactului asupra protecției datelor, care urmează a fi dezvoltat;
- secțiunea 5 oferă unele recomandări specifice referitoare la metodologia de evaluare a impactului asupra protecției datelor și la conținutul modelului care va fi elaborat. Acestea ar trebui citite împreună cu secțiunea 4.

6. Concluzii

68. Introducerea la nivel european a sistemelor de contorizare inteligentă poate avea beneficii semnificative, dar implică, totodată, și riscuri considerabile în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal. Aceste sisteme permit colectarea masivă de date cu caracter personal din gospodăriile europene și pot conduce la urmărirea activităților membrilor unei gospodării în intimitatea propriilor locuințe. Având în

⁽¹⁾ A se vedea http://ec.europa.eu/information_society/policy/rfid/documents/info-2011-00068.pdf și http://cordis.europa.eu/fp7/ict/enet/documents/rfid-pia-framework-a29wp-opinion-11-02-2011_en.pdf

⁽²⁾ Se remarcă faptul că, în etapa actuală, nu a fost furnizată nicio evaluare a eficienței acestei abordări de adoptare a unor instrumente legislative neobligatorii pentru domeniul RFID, și nici nu există informații disponibile publicului larg care să indice eficiența abordării.

⁽³⁾ Scrisoarea AEPD din 27 octombrie 2011 către dl Günther H. Oettinger, comisarul european pentru energie, referitoare la o Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind eficiența energetică și de abrogare a Directivei 2004/8/CE și a Directivei 2006/32/CE, disponibilă la http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2011/11-10-27_Letter_Oettinger_EN.pdf

vedere aceste riscuri, AEPD salută eforturile depuse de Comisie în cadrul recomandării pentru a oferi orientări statelor membre cu privire la măsurile care ar trebui adoptate pentru a se asigura că sistemele de contorizare inteligente și rețelele inteligente sunt concepute și operate sub rezerva unor garanții adecvate de protecție a datelor.

69. AEPD apreciază eforturile Comisiei de a utiliza concepte nou-propuse, precum protecția datelor începând cu momentul conceperii, și instrumente practice, cum ar fi evaluarea impactului asupra protecției datelor și notificarea încălcărilor de securitate. AEPD susține în special planul Comisiei de a pregăti un model pentru evaluarea impactului asupra protecției datelor și de a-l transmite GL29 pentru recomandări.

70. AEPD regretă că recomandarea nu a oferit orientări mai exacte și mai practice cu privire la protecția datelor. Totuși, AEPD consideră că mai pot fi oferite unele orientări în modelul aflat în curs de pregătire. Prin urmare, avizul oferă recomandări cu privire la model și subliniază că modelul trebuie să ofere orientări specifice și practice: o colecție de cele mai bune practici și „cele mai bune tehnici disponibile”. De asemenea, este foarte important ca modelul să respecte o metodologie solidă și, printre altele, să aloce în mod clar fiecărui risc o măsură de control adecvată.

71. În plus, avizul solicită Comisiei să evalueze dacă sunt necesare acțiuni legislative suplimentare la nivelul UE și oferă recomandări pentru astfel de acțiuni legislative posibile. Unele dintre aceste recomandări pot fi puse în aplicare deja prin intermediul unei modificări a Directivei privind eficiența energetică, în curs de a fi aprobată de Consiliu și Parlament. Acestea trebuie să includă cel puțin o cerință obligatorie conform căreia operatorii să realizeze o evaluare a impactului asupra protecției datelor și o obligație de a notifica încălcările referitoare la datele cu caracter personal (secțiunea 4.7).

72. De asemenea, AEPD recomandă următoarele:

- mai multe orientări cu privire la temeiul juridic pentru prelucrare și opțiunile aflate la dispoziția persoanelor vizate: în special o distincție clară între obiectivele pentru care datele referitoare la utilizarea energiei pot fi prelucrate fără acordul clientului și cele pentru care este necesar acordul clientului (secțiunea 4.2);
- aplicarea obligatorie a „tehnologiilor de protecție a vieții private” și a altor tehnici dintre „cele mai bune tehnici disponibile” pentru reducerea la minim a volumului de date (secțiunea 4.3);
- clarificarea rolurilor și responsabilităților diferiților actori din perspectiva protecției datelor (secțiunea 4.4);
- mai multe orientări cu privire la perioadele de păstrare: în principiu, stocarea datelor de consum deosebit de specifice ale gospodăriilor individuale ar trebui să fie permisă doar până la sfârșitul perioadei în care factura poate fi contestată în mod legal sau în care este efectuată plata și doar până la nivelul de specificitate necesar în scopul facturării (fără a aduce atingere dreptului consumatorului la o perioadă de păstrare mai lungă pe baza consimțământului, de exemplu, pentru a obține recomandări specifice în materie de energie) (secțiunea 4.5);
- accesul direct al consumatorilor la datele acestora privind utilizarea energiei; și metode eficiente de informare a persoanelor în cauză în legătură cu prelucrarea datelor lor; acestea ar trebui să includă, în cazul extragerii de informații din date, divulgarea profilurilor individuale și logica oricăror algoritmi utilizați pentru extragerea de informații din date; de asemenea, trebuie furnizate și informații detaliate cu privire la existența unei funcționalități de pornire/oprire la distanță (secțiunea 4.6).

Adoptat la Bruxelles, 8 iunie 2012.

Giovanni BUTTARELLI
*Adjunctul Autorității Europene pentru Protecția
Datelor*